

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№.....

..... 2017 г.

ДО

**МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

ДОКЛАД

от проф. Николай Денков - министър на образованието и науката

Относно: *проект за Решение на Министерския съвет за приемане на
Националните програми за развитие на образованието – 2017 година*

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на вниманието Ви проект на Решение на Министерския съвет за приемане на националните програми за развитие на образованието – 2017 година.

В чл. 280, ал. 3, т. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) се регламентира осигуряването на средства от държавния бюджет за изпълнение на национални програми за развитие на образованието. Средствата от държавния бюджет за национални програми за развитие на образованието включват разходи от държавния бюджет за реализиране на национални мерки и дейности, чиито цели не могат да бъдат постигнати в желаната степен, ако се финансират в рамките на средствата по чл. 280, ал. 3, т. 1, 2 и 3 – издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците; подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие; развитие на детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностно развитие.

Със средства от държавния бюджет за 2017 година се предлага да се финансират 11 национални програми, в т.ч. две нови – „Развитие на предучилищното образование“ и „Обучение за ИТ кариера“

Продължава се политиката за мерки и дейности в областта на предучилищното образование чрез НП „ИКТ в предучилищното и училищното образование“ и НП „Оптимизация на училищната мрежа“, модул „Оптимизиране на вътрешната структура на училищата, детските градини и самостоятелните общежития“. Разширява се обхватът на НП „Без свободен час“, в която бенефициенти освен държавните и общинските училища ще бъдат държавните и общинските детски градини. Предложена е нова НП „Развитие на системата за предучилищното образование“ за допълнителна подкрепа на равния старт преди постъпване в училище чрез използването на съвременни дидактични материали и насърчаване участието на родителите.

В изпълнение на поставените цели в Концепцията за насърчаване на софтуерни специалисти, приета от МС през декември 2015 г., е разработена нова НП „Обучение за ИТ кариера“. Продължава финансирането и по модула „Модернизиране на системата на професионалното образование“ от националната програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, чрез който се осигуряват допълнителни средства за подобряване на материалните условия в професионалните гимназии и за привеждането им към съвременните изисквания за практическото професионално обучение и квалификация.

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, във връзка с чл. 286, ал. 3 от ЗПУО и т. 9 от Приложение № 1 към Постановление № 374 на МС от 22.12.2016 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2017 година, представям на вниманието Ви проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национални програми за развитие на образованието.

I. Национална програма „Оптимизация на училищната мрежа“

Необходимостта от оптимизация на мрежата от училища в България и на вътрешната структура е постоянна поради няколко причини – продължаващи демографски промени в страната, стремежа на училищата за повишаване ефективността на разходите, големия дял на персонала в предпензионна възраст.

Националната програма „Оптимизация на училищната мрежа“ е механизъм, чрез който се регулират процесите на адаптиране на образователните структури както

към интересите и потребностите на децата и учениците, така и към спецификата и потребностите на пазара на труда във всеки отделен регион в страната.

Общият бюджет на програмата е 30 717 000 лв.

II. Национална програма „Система за национално стандартизирано външно оценяване ”

Гарантирането на равен достъп и на качествено образование за децата е възможно чрез осигуряване на условия за развитие на системата на училищното образование. Едно от най-важните от тях е функционирането на модерна, ефективна и обективна система за контрол и оценка на качеството на постигнатите в образователния процес резултати. За да се подобри действащата система за вътрешно оценяване трябва да се преодолеят традиционните и недостатъчно ефективни методи за проверка и оценка на знанията и на уменията, които предопределят наизустяване от страна на ученика и влиянието на субективните фактори при оценяването от учителя. Провеждането на външното оценяване дава възможност за обективна оценка на постигнатите резултати на учениците, както и за установяване на степента на постигане на държавните образователни стандарти и на знанията и уменията, заложи в учебните програми.

Общият бюджет на програмата е 4 400 000 лв.

III. Национална програма „Роден език и култура зад граница”

Държавната политика по отношение на българите в чужбина е свързана със съхраняване на българското етнокултурно пространство зад граница и на националната, културна и духовна идентичност на всички български граждани по света, с опазване на етнокултурната самобитност на българите и българските общности в чужбина.

За реализацията на тази цел е необходимо да се стимулира изучаването на български език и литература, история и география на България от българите зад граница, както и провеждането на дейности, които да съдействат за съхраняване на националното самосъзнание, бит и култура.

Общият бюджет на програмата е 1 200 000 лв.

IV. Национална програма „Ученически олимпиади и състезания”

Ученическите олимпиади и състезания в областта на науката, изкуствата и спорта развиват ключови компетентности и умения за живот, изключително необходими на учениците в съвременното общество. Организирането и провеждането

на състезания по професионални направления са едни от начините за популяризиране възможностите на системата за професионално образование и обучение, за избор и усвояване на професии според желанията и интересите на младите хора и за утвърждаване на привлекателността и значимостта на професиите.

Осигуряването на допълнителни възможности за подготовка на талантиливи ученици от всички етапи и степени на училищното образование за участие в олимпиади е от изключително значение за по-високи постижения в националните олимпиади и за успешното представяне на българските национални отбори в международните олимпиади и състезания.

Общият бюджет на програмата е 2 983 000 лв.

V. Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда”

За осигуряване на качествено професионално образование, като фактор за подготовка на конкурентоспособна и адаптивна работна сила, е необходимо обединяване на усилията на централната власт и на заинтересованите стопански организации. Подобряването на механизма на сътрудничество и споделянето на отговорности за модернизирването на професионалното образование между държавата и бизнеса в България ще осигурят условия за повишаване качеството на професионалната подготовка в съответствие с новите изисквания на националната и регионалната икономика.

За придобиване на основни компетентности в областта на природните науки като задължителен елемент от общообразователната подготовка е необходимо да се подобрят условията за експериментална работа в българските училища с цел формиране у учениците на практически знания и умения.

За реализиране на ефективен образователен процес в условията на целодневно обучение значителен принос има възможността то да се осъществява в съвременна образователна среда. За целта чрез програмата се създават атрактивно обзаведени помещения за дейности по интереси и съвременни материали, книги и игри, стимулиращи личностното развитие на учениците.

Общият бюджет на програмата е 4 700 000 лв.

VI. Национална програма „Без свободен час“

Програмата е свързана с необходимостта от засилване на механизмите за отчетност, наблюдение и контрол по отношение подобряване качеството на

образованието чрез осигуряване на условия за непрекъснат образователен процес на децата в детските градини и учениците в училище и създаване на условия за опазване на живота и здравето им.

През 2017 година се разширява обхватът на НП „Без свободен час“, в която бенефициенти, освен държавните и общинските училища, за първа година ще бъдат държавните и общинските детски градини. Националната програма се реализира в два модула: „Без свободен час в училище“ и „Без свободен час в детската градина“. Бенефициенти по първия модул са държавни и общински училища, а по втория – държавни и общински детски градини. Предоставените допълнителни средства са само за заместване на отсъстващи учители в трета и четвърта подготвителна възрастова група.

Общият бюджет на програмата е 2 500 000 лв.

VII. Национална програма „Квалификация“

Повишаването на качеството на образованието е от съществено значение за устойчивия растеж на Република България. Решаващо условие за качествено образование са обучението и продължаващата квалификация на педагогическите специалисти и свързаните с това политики, съответстващи на динамично променящите се социални и икономически условия. За да се постигнат целите, залегнали в Стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж е необходимо образователната система да заложи на мобилността и гъвкавостта, като насърчава педагогическите специалисти чрез предоставяне на възможности за учене и продължаваща квалификация през целия живот, като инвестира в квалификационната дейност на педагогическите специалисти.

Национална програма „Квалификация“ синхронизира политиките по отношение на повишаване компетентностите във връзка с нормативната, институционалната и социалната среда на образователната система. Тя способства създаването на механизъм за изпълнение, отчитане, контрол и мониторинг на резултатите от прилаганите политики, включващ всички и заинтересовани страни.

Общият бюджет на програмата е 600 000 лв.

VIII. Национална програма „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност училище“

Съществува нормативна база, необходима за създаване на материална база и условия за интегрирано обучение на децата и учениците с увреждания и специални

образователни потребности в системата на предучилищното и училищното образование. В съответствие с изискванията на Закона за интеграция на хората с увреждания е необходимо във всяка сграда, използвана за нуждите на образователната система, да бъде изградена достъпна архитектурна среда.

Сигурността на децата, учениците, учителите и помощния персонал в институциите на предучилищното и училищното образование е от изключителна важност. В Закона за предучилищното и училищното образование е разписана отговорността на органите на местно самоуправление да осигуряват и контролират сигурността в образователните институции. Необходимо е да се осигури финансов ресурс за закупуване на технически средства, които в максимална степен да подпомогнат за подобряване цялостната организация на охрана в сградите с учебен процес във връзка със зачестилите случаи на физическа агресия между ученици, родители и ученици, родители и учители, проблемите с наркоразпространението, тютюнопушенето и употребата на алкохол в и около училищата.

Общият бюджет на програмата е 1 500 000 лв.

IX. Национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование”

Достъпът до съвременни информационни технологии на съвременните деца е неразделна и все по-важна част от достъпа до образование. Електронизацията на учебния процес е неотменим елемент на модерното училище. Навлизането на иновации, базирани на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование, оптимизира процеса на обучение и повишава неговата ефективност.

В Националната програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“ са заложили развитие на опорната мрежова образователна инфраструктура с възможност за осигуряване и свързаност на всяка образователна институция, осигуряване на модерни средства за достъп до образователни ресурси и обучение в системата на училищното образование, включително връзки с иновативни центрове за данни, облачни услуги, научни лаборатории и др. Разширяването на започналото през 2015 и продължило през 2016 година изграждане на опорна образователна мрежова инфраструктура е необходимост в съвременния свят на високи технологии и постепенно дигитализиране на всички сфери на живота. С Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“ към Министерството на транспорта, информационните

технологии и съобщенията беше постигнато съгласие за поетапно разширяване на държавната оптична мрежа за нуждите на системата на образованието и науката, като в рамките на 2017 г. това споразумение ще бъде актуализирано с агенцията правопреемник – Държавната агенция „Електронно управление“ към Министерски съвет. В настоящата национална програма е предвидено и повишаване капацитета на опорната оптична мрежа и свързането на максимален брой образователни институции към нея.

Статистиката за последните години показва, че не повече от 35% от училищата разполагат с достатъчно техника, закупена преди по-малко от 5 години в компютърните си кабинети. През последните четири години започна преоборудване на компютърните кабинети с компютри и модерни терминални решения, като успоредно с това се стартира процес, подкрепящ развитието на инфраструктура, насърчаваща използването на собствени крайни устройства (лаптопи, таблети) от учениците и учителите. И през 2017 година се предвижда закупуване на иновативен хардуер, като приоритетно ще бъдат подкрепени училища, които не са получавали оборудване за последните 4 години. За поредна година ще бъде осигурена и интернет свързаността на всяко училище, а изграждането на нови wi-fi мрежи ще насърчи ползването на лични мобилни устройства в съответствие със заложеното в Стратегията за ефективно внедряване на ИКТ в образованието и науката на Р България до 2020 г.

За втора година в новата Национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование” ще бъдат включени и институции от системата на предучилищното образование. Ще бъдат внедрени съвременни методи за електронно обучение, като едновременно се наблегне и на обучението на педагогическите специалисти за търсене и представяне на подходящо съдържание в съответната възрастова група.

Темата с електронното съдържание ще бъде съществено подкрепена и в системата на училищното образование, като на всяко училище се предоставят средства за закупуване или абонамент за подходящо образователно съдържание, за което МОН ще даде съответни препоръки.

Общият бюджет на програмата е 10 230 000 лв.

X. Национална програма „Развитие на системата на предучилищното образование“

Предучилищното образование е основополагащ момент в процеса на изграждането на мотивация за учене, както и на бъдещото развитие на всяко дете. Този

възрастов период се характеризира с много интензивни и подчертано индивидуални темпове на физическо и психическо развитие на децата. Инвестициите, направени в предучилищното образование, могат да допринесат за намаляване на разходите в следващите етапи на обучение. Задължителното предучилищно образование на децата от 5 години до постъпване в I клас има за цел да осигури на всяко дете равен старт при постъпване в училище. Този период е особено значим за децата, чиито майчин език е различен от българския.

Във връзка с постигането на целите, заложили в редица стратегически документи, за повишаване на качеството и увеличаване на обхвата на децата в предучилищно образование е необходимо да бъдат предприети мерки, свързани с осигуряването на допълнителна работа за усвояването на българския език и за използването на съвременни дидактични материали. Целта на настоящата програма е повишаване на качеството на предучилищното образование и осигуряването на равен старт преди постъпване в училище чрез използването на съвременни дидактични материали и насърчаване участието на родителите. Чрез програмата се създават условия за оптимално физическо и личностно развитие на децата чрез осигуряване и приложение на съвременни дидактични материали. Насърчава се активното участие на родителите в процеса на предучилищното образование.

Общият бюджет на програмата 400 000 лв.

XI. Национална програма „Обучение за ИТ кариера“

Браншовите организации в сектора на информационните технологии посочват острия недостиг на подготвени кадри за наемане на работа. Софтуерните компании основно изпитват затруднения да намерят подготвени кадри със средно образование за позиции, свързани с програмиране. В тази връзка през декември 2015 г. Министерският съвет прие Концепция за насърчаване обучението на софтуерни специалисти. Настоящата национална програма е съобразена с поставените цели в Концепцията. Чрез програмата се цели разширяване на базата от ученици, които са придобили професионална квалификация и/или продължават образованието си във висши училища в професионално направление „Информатика и компютърни науки“. Ще се финансира разработването на държавен образователен стандарт и учебни програми в партньорство с бизнеса. Ще се създават условия за провеждане софтуерно професионално образование в сътрудничество с работодатели от ИТ сектора.

Общият бюджет на програмата е 270 000 лв.

Предложеният проект на акт на Министерския съвет няма да доведе до пряко или косвено въздействие върху държавния бюджет и не е свързан с прилагането на европейското законодателство.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, във връзка чл. 286, ал. 3, от ЗПУО и т. 9 от Приложение № 1 от Постановление № 374 на МС от 22.12.2016 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2017 година, предлагам Министерският съвет да приеме проекта на решение.

ПРОФ. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ

Министър на образованието и науката